

GÖRGÜ TANIĞI

M. Kemal Adatepe

Ernst WEISS, *Görgü Tanığı: Roman* / Almanca aslından çeviren: Sibel Arslan. İstanbul: Can Yayınları, 1998. 200 sayfa.

"Yazgı, beni dünya savaşından sonra Avrupa'da köklü değişimlere ve sonsuz acılara neden olan ender insanlardan birinin yaşamında önemli bir rol oynamaya itti. Daha sonra sık sık kendime, o zamanlar, 1918 sonbaharında, tıp bilimiyle uğraşan araştırmacıların ana niteliği olan öğrenme hırsının mı, yoksa bir çeşit Tanrısallık, bir kez olsun yazgı rolü oynama arzusunun mu beni bu işe karıştırdığını sordum."

Ernst Weiss, *Görgü Tanığı* isimli yapıtına anlatıcı kişinin, Onbaşı A.H. ile ilgili yaptığı bu yorumla başlar. A.H.'nin Adolf Hitler olduğu gerek kitabın bütünlüğünden, gerekse, doktorun A.H.'yi "tedavi" etmek için konuştururken öğrendiği özyaşam öyküsünden açıkça anlaşılmaktadır. Kitabın 1982'de yayımlanan Suhrkamp baskının son sözünü yazan Peter Engel'e göre, Weiss'in bu kitabında, 1936'da yayımlanan ilk Hitler biyografilerinden yararlanmış olduğu muhtemeldir. Hitler'in körleşmesi, Pasewalk askeri dispanserinde tedavi edilmesi ile ilgili olayı yakın bir kaynaktan bilip bilmediği, Weiss'in Hitler'i 1918'de Pasewalk'da tedavi eden psikiyatr Dr. Edmund Forster ile Paris'te bir araya geldiği ve kendisinden bu konuda bilgi aldığı noktası ise spekülasyon konusudur.

Hitler'in özyaşamı ve karizması ile ilgili önemli bilgileri içeren *Görgü Tanığı*'nın asıl temasını, bugünden geriye bakıldığında daha ilginç gözükten Hitler değil, 20. yy.'ın ilk otuzbeş yılındaki Batı Avrupa kültürünün ana çizgileri oluşturur. Bu temada ağırlık noktası ise, tarih verilmemekle birlikte, 1900'lü yılların başlarından 1934'e kadar olan süreç, 1. Dünya Savaşı ve savaştan sonraki Almanya'dır. Sürgün yaşamının tanımlandığı Fransa günleri ile son bölümde İspanya İç Savaşı'na yapılan gönderme, bütünü tamamlayan parçaları oluşturmaktadır.

Siti, İstanbul, (1998) 1, s. 22.